



# Vierluik over thuisleren tijdens corona

Vanuit de rol van leerkracht, leerling, ouder en intern begeleider geven we een inkijkje in de beleving van de afgelopen periode van thuisleren.

Zes weken waren de scholen dicht. Zes weken waarin we geen live-onderwijs konden verzorgen en we wekelijks thuis speel-werkpakketjes voor onze kleuters maakten. Waarin we vlogs maakten. Vlogs waarin we instructie gaven over het werk dat in de pakketjes zat (hoe plant je een boon, hoe hou je de groei van de boon bij, hoe maak je een schaduwtekening), waarin we gedichtjes voordroegen, voorlezen uit een lievelingsboek, rituelen van de klas lieten zien of tips gaven hoe je met weinig toch (thuis)onderwijs kunt verzorgen.

We hadden dagelijks contact met de ouders. Elke dag stuurden we via de ouderapp een vlog en een voorleesfilmpje. Ook hadden we indien nodig persoonlijk contact met ouders en kleuters.

Al doende ontstond de eerste week onze manier van onderwijs (aan kleuters) op afstand. We vonden het belangrijk dat iedereen mee kon doen. Dus geen verplichte opdrachten die ingeleverd moesten worden of waarvan een foto als bewijsstuk aan de juf gemaïld moest worden. We bekommerden ons niet om doelen. Eigenlijk hadden we maar één doel: in contact blijven met alle kleuters en hun ouders. Onze pakketjes en vlogs dienden ter inspiratie en om alle kleuters 'aan te laten staan'. Iedereen mocht er op zijn manier mee aan de slag.

We besloten met het team dat we werk op papier zouden meegeven en dat leerlingen dat zelf moesten komen ophalen. We zochten uit hoe we het uitdelen van het werk het beste konden organiseren en ontdekten dat de grote ramen in onze lokalen prima dienst konden doen als uitgifteloket.

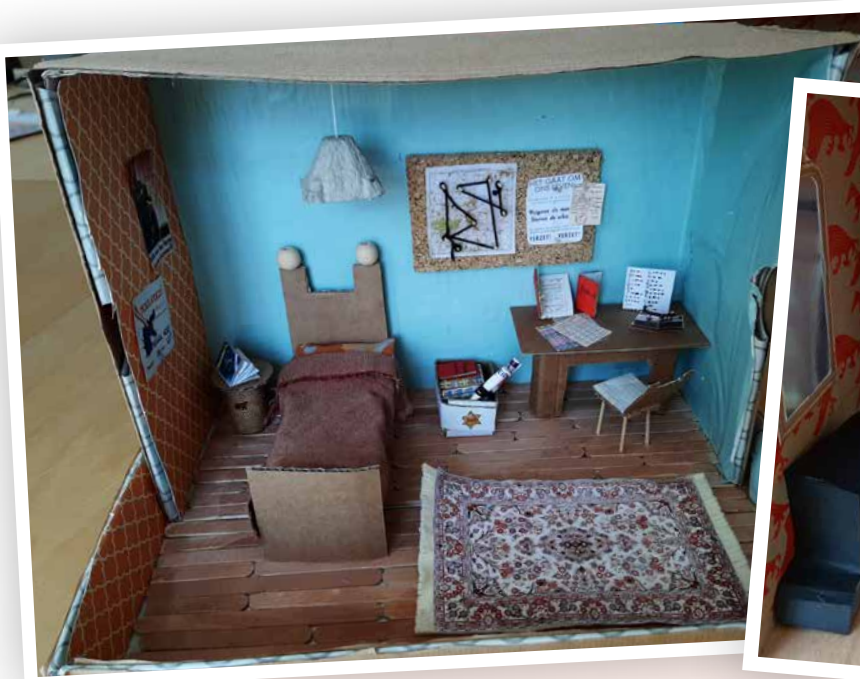
En zo kwam het dat we elke woensdag achter de ramen zaten en 'Take away' onderwijs voor onze kleuters verzorgden! Wat was het leuk elkaar steeds te zien. We voerden vrolijke, gezellige en soms ontroerende gesprekken over losse tanden, over nieuw behangen slaapkamers of over leren fietsen. Ook werden kleuterzorgen gedeeld: Kom ik ooit nog weer in jouw klas? Hoe moet dat nou als mama niet in de school mag komen? Iedere kleuter had z'n eigen verhaal. Anderen brachten verslag uit van het 'werk' dat ze naar aanleiding van de thuis speel-werkpakketjes en vlogs hadden gedaan. Het liefst met het resultaat, dus regelmatig stond er een kleuter met een bonenplantje bij het raam. Ook zelfgemaakte vogelboekjes en kleiwerkjes werden vol trots getoond.

Niet alle leerlingen kwamen hun pakketje ophalen. Soms was één telefoontje genoeg om leerlingen alsnog naar school te laten komen: "Oh is het alweer woensdag? We komen er nú aan juf!" Als we telefonisch geen contact kregen, stapten we op de fiets of liepen we de buurt in. We belden aan en riepen in de trappenhuizen naar boven "De juf hier! Kom je even naar beneden?" Al snel bleek dan waarom sommige gezinnen niet in de gelegenheid waren om naar school te komen. Ingewikkelde gezinssituaties, gezinnen met meerdere kleintjes of kwetsbare gezinsleden waardoor iedereen veilig thuis bleef. De weken daarna belden we vaker aan bij deze gezinnen, in onze fietstassen de thuis speel-werkpakketjes, de halve knutselkast of een stapel boeken. Voor wie het nodig had.

De laatste dag voor de meivakantie stapten we weer op de fiets. Geen 'Take away' maar voor één keer deden we 'Delivery!' Met een thermoskan koffie, krentenbollen en een zorgvuldig samengestelde routekaart gingen we op pad. Voor de laatste keer, (na de meivakantie mochten de scholen weer open!), hadden we pakketjes om uit te delen: een vakantiespel. We belden aan bij ál onze kleuters en altijd waren er blij gezichten. Ook wij waren blij en konden aan het eind van de dag terugkijken op een bijzondere periode. Het was ons gelukt om contact te houden met alle kleuters en het persoonlijke bezoekje was een mooie afsluiting van ons onderwijs op afstand.

**i** Mariska Rave is leerkracht in groep 1-2 van Onze Amsterdamse School te Amsterdam





Ik word wakker en kijk naar mijn wekker. Het is kwart voor negen, ik ga naar beneden. Mijn ogen zijn nog een beetje moe. Als ik de woonkamer binnenkom zit mijn vader daar al te werken. Ik pak de iPad en kijk mijn favoriete serie. Mijn vader zegt dat ik aan het werk moet dus pak ik mijn schooltas en haal er mijn huiswerk uit. Ik zie dat ik rekenen moet doen en spelling. Ik open mijn rekenboek en het is weer een heel saaie les. Het gaat over breuken. Gelukkig ben ik er snel mee klaar. Tijd voor een pauze. Ik pak mijn telefoon en speel een game. Mijn moeder en mijn zusje komen binnen en die zeggen dat we mee gaan doen met 'Nederland in beweging'. Met z'n drieën staan we te stappen en kicken in de woonkamer.

Als we klaar zijn is het bijna 10 uur, tijd voor de meeting met juf. Ik pak de laptop en loop naar mijn kamer. Ik log in en ben lekker vroeg, dus de juf heeft nog een goede internetverbinding. Juf is net

bezig met de rekeninstructie als ze begint te haperen. Dat wil zeggen: haar camera en microfoon beginnen te haperen. En dan staat juf opeens stil. Iedereen had zijn microfoon uit staan, maar die gaan ineens allemaal aan. "Hallo!" "Juf!" "Ik hoor je niet." "Je beeld staat stil juf!" "Juf!", "Juf!" "Ik hoor haar niet!" "Nee, ik ook niet!" Iedereen roept door elkaar. Mijn oren knappen bijna in mijn koptelefoon. En dan opeens, uit het niets, vliegt juf uit de meeting. We geven het op en loggen uit. Met oorpijn loop ik naar de woonkamer en zie dat de tafel al is gedekt. Na een lekkere boterham ga ik naar buiten om even een frisse neus te halen. Met mijn skateboard ga ik op weg naar mijn vrienden. We ontmoeten elkaar in de speeltuin. Even gezellig na al dat schoolwerk.

Na een tijdje denk ik aan de opdracht voor ons thema over vrijheid. Ik skate naar huis en ga naar Google Classroom. Ik lees de opdracht nog eens goed. Van een schoenendoos moeten we een

kamer maken van een kind in de Tweede Wereldoorlog. We hebben allemaal een ander kind toegewezen gekregen, zoals een kind van een verzetsstrijder, een joods meisje of een Duits kind. Ik ben blij dat ik uit een creatief gezin kom. Mijn moeder vindt de opdracht ook heel leuk. Ze denkt mee en heeft allerlei ideeën. Zelfs zo dat ik mijn werkstuk moet bewaken. "Mam! ik wil het zelf doen!" Wel fijn dat ik vragen kan stellen aan mijn ouders. Ze weten best veel van het onderwerp. Op school gebruiken we ook veel boeken om onderzoek te doen, maar die hebben we thuis niet en de bieb is dicht. Ik gebruik Google om preciezer te weten te komen hoe de woonstijl in de oorlogsjaren was. Dat levert reclame op van allerlei woonwinkels. Dan geeft mijn moeder me de tip om met oma te bellen. Zij was kind in de oorlog en kan beschrijven hoe het huis er aan de binnenkant uit zag. Fijn! Nu kan ik op zoek gaan naar afbeeldingen die ik kan gebruiken in 'mijn' kamer.

Opeens word ik geroepen door mijn moeder. Ik was zo lekker bezig dat ik de tijd vergeten ben. Nu moeten we eten. Ik verlaat mijn kamer. Nu ben ik vrij.

**i** Jura, Josha en Juan zijn 3 leerlingen uit groep 7 van basisschool De Werkschuit te Haarlem

## Juf je loopt vast!



Als ik terugkijk op de periode dat de scholen gesloten waren, dan ben ik dankbaar dat ik in alle rust juf kon zijn van mijn twee jongste dochters Cato en Puck van 10 en 8 jaar. Met het sluiten van de schooldeuren kwam er ook abrupt een voorlopig einde aan mijn werkzaamheden als onderwijsadviseur.

“Ik wil het zelf doen!”, geeft mijn jongste dochter aan als haar grote zus haar wil helpen met het tekenen van een pompoenzaadje in de kweekbak. Nu is dat een uitspraak die ik thuis gelukkig vaker hoor. Wat het schoolse werk betreft echter minder. Puck streept het liefst zo snel mogelijk alles af op haar weektaak, zodat ze klaar is. De leerkrachten op school zullen deze wat nonchalante houding herkennen, maar ik weet dat Puck wel degelijk intrinsiek gemotiveerd kan zijn als iets écht van betekenis is voor haar.

De opdracht op de weektaak is om te tekenen wat je ziet groeien in de tuin en om te lezen over de lente. We kiezen ervoor om zelf pompoenzaadjes te zaaien, nadat we de zaaihandleiding heel precies hebben gelezen. Als we vervolgens de tekst lezen over zaadlobben dan snijden we de pompoenpit open en bekijken deze aandachtig. Puck en Cato zullen niet snel meer vergeten wat zaadlobben zijn. Puck wil zelfs deze keer een groot deel van de tekst zelf lezen terwijl ze dat normaal gesproken liever aan anderen overlaat. Wat een winst! Jammer dat Cato en Puck vervolgens in een andere tekst die ze ‘moeten’ lezen, een heel andere inhoud tegenkomen. Een gemiste kans, want er is een aantal vragen naar voren gekomen bij het zaaien waar de meiden heel nieuwsgierig naar zijn. Als ik hen aangeef dat ze deze tekst mogen verruilen voor een tekst waarin ze antwoorden zullen vinden op hun vragen, dan is daar bij hen geen ruimte voor. Ze willen gewoon doen zoals het hoort en zitten niet te wachten op een moeder die ze de ruimte geeft om het anders te doen. Deze ervaring onderstreept maar weer eens hoe snel kinderen zich conformeren aan het schoolse systeem en hun nieuwsgierigheid laten voor wat het is.



Gedurende deze periode zijn er meer opmerkingen die me zullen bijblijven en me sterken in mijn missie om samen met de leerkrachten het onderwijs elke dag nog wat mooier te kleuren. “Ik vraag me wel eens af waarvoor je het eigenlijk allemaal nodig hebt.” Zomaar een opmerking van Cato als we voor de zoveelste dag oefenen met gezegdes en persoonsvormen. Ze mist de verbinding naar het toepassen van deze grammaticale regels. Cato krijgt er pas weer lol in als ze een gedicht mag schrijven en een tekst over haar beleving van de coronaperiode.

Het is voor mij regelmatig zoeken geweest naar meebewegen en vasthouden aan een bepaalde structuur. Hoe fijn is het om op de vroege ochtend ruimte te kunnen geven aan de spelverhalen die mijn kinderen hebben bij de Playmobile. School kan dan wel wachten. Ik geniet heel bewust van het spel dat zich afspeelt in de lockdownfase. Ze spelen dat de kinderen niet naar school hoeven en ze doen een persconferentie na. Al snel zijn ze het met elkaar eens dat dit leven maar saai is en worden er weer spelverhalen gespeeld over het leven buiten coronatijd. De meiden spelen weer dat de gezinnen op vakantie gaan naar de camping of met het vliegtuig naar Spanje. Wat waardevol om te ervaren dat spel alle mogelijkheden biedt om een wereld te creëren waar je

naar (terug)verlangt. En wat heeft deze periode veel ruimte geboden voor onafgebroken spelen zonder te hoeven stoppen omdat er een clubje begint ...

Wanneer we samen terugkijken op deze periode dan geeft Cato aan dat ze het veel fijner vindt om thuis te werken dan op school. “Het duurt bij mij altijd even voordat ik het begrijp en in de stof zit. Op school moet ik dan alweer stoppen, omdat er een nieuwe instructie is of dat we iets anders gaan doen.” Zij heeft ook veel moeite om een nieuw ritme te vinden als ze weer twee dagen naar school mogen. Puck daarentegen vindt het vooral heerlijk dat ze zoveel opdrachten voor school thuis achter het beeldscherm heeft mogen doen. Soms betrapte ik haar al heel vroeg in de ochtend aan met de iPad op de bank om rekensommen te maken. In de toekomst zal ze helaas geen goede redenen meer hebben om zo vroeg op het beeldscherm te mogen. En ik? Het voelt als een verrijking om zo nauw betrokken te zijn geweest bij het leerproces van mijn eigen kinderen. Ik heb een voldaan gevoel, omdat ik aan den lijve heb mogen ervaren dat betekenisvol leren er echt toe doet!



Anne Reijrink Onderwijsadvies  
Anne Reijrink, onderwijsadviseur  
en moeder

De thuislesperiode is een mooie les in loslaten en vertrouwen geweest voor mij als ib-er.

Na een korte opstartperiode, na de eerste schrik, ging het hele team hard aan de slag met het thuisonderwijs.

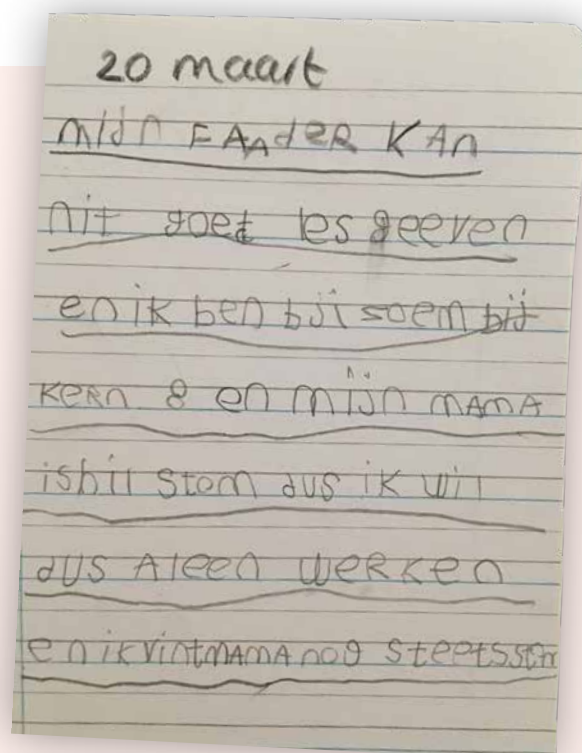
Ik heb leerkrachten zien floreren en helemaal los zien gaan in hun creativiteit met filmpjes, digitaal voorlezen, brieven en kaarten schrijven met leerlingen, digitale huisbezoeken aan leerlingen en ouders doen, waarin intense ouder-leerkracht-kindcontacten ontstonden.

Leerkrachten waarvan ik eerder dacht dat ze mij echt heel sterk nodig hadden bleken het prima zonder mij te kunnen. Door corona vielen veel routines noodgedwongen weg, dat maakte blinkbaar ook de weg vrij voor eigen autonomie. Andere kwaliteiten dan tijdens de normale schoolweken werden aangesproken bij leerkrachten en leerlingen en ouders. Dat zorgde ook bij mij voor verrassingen. Leerlingen die op school extra zorg nodig hadden konden door het thuisonderwijs soms beter floreren. Zeker als er ouders waren die er voor de volle 100 procent voor gingen. Het is een tijd geweest van volgen en afstemmen. Luisteren en doorvragen en buiten de gebaande paden een nieuwe onderwijsweg zoeken.

Natuurlijk brachten we de zorgleerlingen goed in kaart, zocht ik contact met ouders en kinderen. De logopedie werd digitaal opgestart, de laptops die we hadden op school werden eerlijk verdeeld onder die kinderen die er thuis geen hadden. Extra begeleiding werd digitaal gevolgd. En waar nodig kwamen leerlingen naar school. Kinderen van ouders met cruciale beroepen kwamen naar school, maar bij ons ook die leerlingen, waar het thuisonderwijs om een andere reden niet goed leek te gaan. In overleg met ouders en de ouder-kindadviseur kwamen we er meestal goed uit.

Het was vooral ook hard werken omdat je niet even bij iemand binnen kon stappen en kon kijken of het uitkwam iets te bespreken. Je maakte een afspraak via Teams en die afspraak stond. Digitaal werken is iets anders dan echte interactie. Het is ook een proces, ik denk dat ik het nu alweer beter kan dan in het begin van de thuiswerkperiode. Maar oogcontact kun je minder makkelijk lezen, je hebt niet even een tussendoorgesprek met een collega, je mist veel informele gesprekken met ouders en leerkrachten en kinderen, waardoor je een breder perspectief van de ontwikkeling van een leerling krijgt in alle facetten. Dat vond ik echt een groot gemis.

Na de meivakantie weer starten met halve groepen is een verademing. Weer echte leerlingen in de school. Het thuisonderwijs heeft ook veel goeds gebracht. We zien dat veel leerlingen thuis direct hulp kregen als ze daarom vroegen. Het eerst zelf proberen is inmiddels weer aan het wennen. De gesprekken met ouders over de actuele ontwikkeling en de zone van de naaste ontwikkeling zijn interessant. Is het niveau van een leerling, dat wat hij/zij kan als je samen met het kind thuis werkt, of ligt dat anders. Die dialoog is verrijkend. Wij hebben een vragenlijst rondgestuurd om ouders te vragen welke begeleiding zij hebben gegeven en wat goed werkte in deze begeleiding. Of ouders nieuwe ontdekkingen bij hun eigen kind hebben gedaan. Heel fijn om op deze manier



met hen samen te kunnen werken.

En nee, even geen toetsen. De onderwijstijd op school is nu veel belangrijker. Ik heb met de groepen 1-2 gekeken welke kernvakken voor nu het belangrijkste zijn en aan welke doelen we nog willen werken en in welk thema we dit gaan vormgeven. En we plannen met alle leerlingen kindgesprekken in; wat hebben ze allemaal geleerd de afgelopen periode?

Achterstanden door corona zie ik vrijwel niet, kinderen leren veel als ze bakken, in de tuin werken of buiten spelen. Wij weten alleen soms niet precies wat ze hebben geleerd, daar moeten we naar op zoek.

Dus de komende periode besteden we extra veel tijd aan begeleide spelactiviteiten met daaraan verbonden lezen en schrijven. De observatiepunten zijn nu wellicht nog meer van belang. Ook om zicht te krijgen wat de leerlingen thuis allemaal wel hebben geleerd. En de vragenlijst van de ouders helpt daar goed bij. Met ouders en leerkrachten en leerlingen, komen we tot een goede overdracht naar de volgende groep.

Helene Steijn is intern begeleider op basisschool De Willibrord te Amsterdam

